

О.В. Грек, канд. техн. наук (НУХТ, Київ)

А.В. Тимчук, аспірант (НУХТ, Київ)

О.О. Красуля, магістр (НУХТ, Київ)

МЕТОДОЛОГІЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ КОМБІНОВАНИХ ЖИРОВИХ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

Збільшення об'ємів виробництва комбінованих жирових молочних продуктів вирішується шляхом використання нової сировини. В результаті досліджень технологічних властивостей рослинних інгредієнтів, що не є традиційними в молочній галузі – це апельсинові дієтичні волокна «Citri-Fi», олія та шрот з плодів росто́ропші плямистої та екструдат рису були розроблені рецептури спре́дів з наповнювачами. Всі вище перераховані добавки, крім олії, є харчовими волокнами, які відносяться до функціональних інгредієнтів, мають позитивний ефект на одну чи кілька фізіологічних функцій людини, при систематичному вживанні в кількості від 10 до 50 % добової потреби. «Citri-Fi» отримують вилученням з клітинного матеріалу тканин висушеної апельсинової м'якоти без використання хімічних реагентів за допомогою механічної обробки - шляхом розкриття і розчинення структури комірок волокна, яке має здатність до вологопоглинання - 6,0...10,5 г води / г сухого волокна.

Розробка комбінованих продуктів харчування на основі аналітичної оцінки кількості і якості інгредієнтів, що містяться в них, пов'язана з використанням методологічних підходів, які базуються на принципі виділення ключового нутрієнта, моделювання і оптимізації його якості. Це направлення отримало розвиток в методах розрахунків якості білкової і в меншій ступені ліпідної складових окремих харчових продуктів та було застосовано для молочно-жирових композицій з рослинними складовими.

Показник біологічної ефективності білків, які в розроблених спредах з наповнювачами представлені здебільшого білками сухого молока, екструдату рису, в незначній мірі шроту з плодів росто́ропші плямистої та апельсинових харчових волокон, відображає якість компонентів продукту, зв'язаних, як з перетравлюваністю білку, так і з ступенем збалансованості амінокислотного складу.

Жирова складова представлена маслом вершковим і рослинною олією (соняшниковою та росторопші плямистої) в кількості 15...25 % від молочного жиру. Біологічна ефективність ліпідів, що визначається структурними характеристиками жирних кислот, а також їх співвідношенням між собою та іншими харчовими компонентами, характеризується як комплексний показник, що враховує їх дію на організм людини. Спеціалісти вважають, що при щоденному раціоні, який включає 100 г ліпідів кількість поліненасичених жирних кислот (ПНЖК) складає від 2,5 до 6 г. Враховуючи додаткову інформацію про вміст лінолевої кислоти в добовому раціоні (4 г на добу), приймаємо необхідну кількість ПНЖК максимальну — 6 г на добу. Іншим орієнтиром може слугувати приблизне співвідношення між ПНЖК і насиченими жирними кислотами (НЖК), які, як вважають ряд дослідників, складає 0,3...0,35. З таких позицій можна визначити орієнтовний рівень сумарного вмісту НЖК — 20 г на добу. З метою використання вище зазначених даних для розрахунку біологічної ефективності ліпідів середів з наповнювачами було використано визначення - "ідеальний" ліпід - гіпотетичний продукт, що містить ПНЖК, НЖК і олеїнову кислоту у вище зазначеному співвідношенні.

Аналіз отриманих даних показав - чим більша заміна молочного жиру на рослинний (олії соняшникову та розторопші), тим збалансованішим стає жирнокислотний склад спреду, підвищується біологічна ефективність продукту, але при цьому потребують корегування споживчі властивості і виникає необхідність використання функціонально-технологічних інгредієнтів з високою жирутримуючою здатністю, емульгуючими, структуроутворюючими, стабілізуючими властивостями.

З метою обчислення та порівняння енергетичної цінності спреду з наповнювачем застосовували розрахунковий метод, враховуючи рецептури продукту і хімічний склад.

Отримані результати, свідчать про те, що 100 г спреду з вище вказаними наповнювачами забезпечує 20,80..23,19 % енергетичної потреби людини. Ступінь забезпечення білками при вживанні 100 г розроблених продуктів становить 0,74..0,84 %, відповідно жирами — 80,56, вуглеводами — 0,24..0,27, мінеральними речовинами — 18,11..13,82 %, вітамінами — 20,07..23,66 %.